

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Saxonia || Et || Metropolis || Alberti Crantzii || Historici
Doctiss. Sacrae || Theologiae & Iuris Canonici Doctoris ||
celeberrimi, ac Ecclesiae Ham-||burgensis quondam
Decani**

Krantz, Albert

Coloniae, 1574

Capvt XXI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11453

primò ubi deponeretur, eò quòd ipse viuus nihil de hoc præcepisset : tandem omnium animis sedet, nusquam eum honestiùs tumulari, quàm in ea basilica, quam ipse in honorem Dei, & ob amorem aterna virginis genitricis eius, proprio sumptu in eodem loco construxit. In ea tumulatus est eadem die, qua defunctus : arcusq; supra tumulum eius deauratus, cum imagine & titulo extructus est talis : Sub hoc conditorio situm est corpus Karoli, Magni & orthodoxi Imperatoris, qui regnum Francorum notabiliter ampliavit, & per annos XLVI. feliciter rexit. Libuit illustrissimi regis præclara facinora vnã velut in summam redigere, & honoris (qui est illi à nobis debitiſſimus) gratia, plenius cuncta percensere : quanuis illustria eius opera Saxoniam pariter in lucem posuere : quocircà si digressi videbimur, cum summa ratione illius gesta exequuti putabimur.

CAPVT XXI.

IN commemoratione autem rerum à Karolo gestarum præterire non debemus, quod gens nostra de illo inflatis prædicat buccis, dedisse illum leges Saxonibus, qua in codice quod Speculum vocant, extant re-collecta : & id quidem refert glossator in annum decimum post octingentesimum à Christo nato, septimum verò Imperij eius annum, vt memorat, in arce Sassenborg. Primam commenti suspicionem fecit, quòd annos Christi et Karolini imperij Glossator ille perturbat. DCCCI. enim factus est Imperator Karolus, & ided decimus Christi, erat quoque decimus Imperij. Deinde quòd diligentissimi scriptores illorū temporū, nullā eius rei faciūt mentionē, cum minora multò plurima cōmemorēt. Nec erat illa in populo barbaro ciuilitas, vt leges innotidiregerēt, præter eas, qua vniuerso orbi satis erāt.

Occultum tamen iudicium, quod vocant, facile crediderim eis permissum propter ceruicis duritiem: sed redactas leges nouas in codicem, non facile credo, nisi aliam mihi documenta referantur: nam & nomen prodit esse collectitium codicem, de multis obseruantia gentis, quomodo & Feudorum vsus non ab Imperatorum dati, sed ab Oberto descripti, vsus & obseruantiam meruerunt. Cùm enim per aetatem in gente creuit ciuitas, creuit etiam legum obseruantia. Inde factum est, vt quae per tempora sunt vsu approbata, demùm sunt in codicem redacta: cui ad auctoritatem consciscendam falso est nomen Karoli ascriptum. Idque vt credam, facit multorum in textu, plurium autem in glossa puellilis & indocta narratio: nam temporum fuit vterque & Speculator, & Glossator, imperitus. Temerarius calumniator vocer, si non luce clariùs vtrunque conuincam: longum est cuncta percurrere: Vnum aliquem in textu passum sumamus, vnde de ceteris facile coniecturam faciemus: & non modò coniecturam, sed fidem penè oculatam. Originem regnorum, & Saxonum antiquitatem volens ostendere textus lib. iij. ar. xliij. In Babylonia coepit Imperium, quae toti mundo imperabat: quam Cyrus expugnauit, & in Persiam transfugit: in qua vsque ad Darium perseuerauit: quem vicit Alexander, & Imperium Graeciae applicauit: & ibi stetit vsque dum Romani Imperium sibi assumpserunt, & Julius coeperat imperare. Ex eo adhuc Roma seculari & à beato Petro tenet gladium spiritualem: & id totius mundi tenet principatum. Cùm interim nostri praedecessores ad istam venerunt prouinciam, Turcos fugauerunt mortuo Alexandro, cui, vt Asiam Imperio subiugaret, erant auxilio: in qua post ipsius obitum

propter subiugatorum odium, morari non audebant :
 in trecentis galeidis se receperunt : quæ omnes fluctibus
 maris tumescentibus, exceptis quinquagintaquatuor
 galeidis, necabantur : quarum decem & octo, littora
 Prussia petiêrunt, & illa obtinuerunt : & duodecim
 galeidæ, Rugianorum terram occupauerunt : viginti-
 quatuor, in istam se receperunt. Et cum tantum in nu-
 mero essent breui, vt agros cultura tradere non possent,
 fugatis & interfectis Turingorum dominis, reliquam
 gentem, vt operaretur terram, viuere permiserunt : ta-
 lia imponentes ei iura, quemadmodum adhuc consi-
 stunt Latini : ab eis ergo origo Latinorum : ex his qui
 suo iuri derogabant, deditiij deditiorum conditione
 subijciebantur. Hæc sunt verba Speculi : Non enim
 iubet, disponit, interpretatur, vt solet legislator, sed
 commemorat quid obseruetur : quod non est Imperato-
 ris, sed doctoris. Et tamen videamus quanta sint in pau-
 cis verbis friuola commenta : vt liquidò cernamus, non
 ista autorizasse Karolū, qui & ipse doctus erat, &
 doctissimis stipabatur. In Babylonia, inquit, cœpit Im-
 perium. Si de turri Babylonis loquitur ex sacris literis,
 iam altius ascendit quàm solent vlla historia, vt de
 Nemroth sumat initium : & tamen ex illa Babylone
 non prouenit Imperium, sed dissipatio gentium, quam
 ostendit Moses, & plenius exequitur Berofus Babylo-
 nicus. Si autem de regno loquitur Babylónico, non hoc
 fuit primum, sed Assyriorum in Ninive : cuius ciuitatis
 author Ninus, & Semiramis coniunx, primi sunt in
 omni historia antiquissima : nam ibi primum constitit
 Imperium, cui etiam Babylon obediuit. Addit : Quæ to-
 ti mundo imperabat. Hoc nullæ habent historiae, Chal-
 daeos in Europa vel Aprica imperasse : satis erat ma-
 gnum,

gnum, si magnam Asia tenerent partem. Nam neque Romani, quorum latius erat imperium, toti mundo dominabantur: aliquid in Europa, aliquid in Asia, & totam tenuerunt Aethiopicam. Sequitur: Quam Cyrus expugnauit, & in Persiam transtulit: in qua usque ad Darium perseuerauit. Quid transtulit? ad quem Darium? Nam Darius erat Cyri auunculus: qui cum magno Cyro res magnas gessit: post quem Darius Hystaspis in suam familiam primus transtulit imperium. Sed specificat, cum addit, Quem vicit Alexander. Ignorabat illum Arsamidem appellari. Et Imperium, inquit, Graeciae applicauit. Friuolum est: quia nunquam in Graecia ante Constantinum fuit Imperium: Graeci tamen post Alexandrum in Asia imperauerunt, in Syria & Aegypto potissimum: nam ad Macedones in Graecia, sola pars peruenit, & ea non lata. Deinde subnectit nostrum legislator: Et ibi stetit usque dum Romani sibi Imperium assumpserunt, & Iulius coeperat imperare. Verum est, quod Romani, victo Antiocho Syriae rege, regnum eius redegerunt in prouinciam: & superato in Graecia per se nouissimo Macedonum rege, imperium occupauerunt, reddita populis libertate. Sed hoc longè ante Iulium. Aegyptus autem facta est prouincia temporibus Caesaris. Deinde quod sequitur de vtraque Romanarum potestate, intactum ire sinamus. Scimus tamen quae transierint secula, priusquam spiritalis gladius distringeretur. Quod verò ait, Cum interim nostri praedecessores ad istam peruenerunt prouinciam: hoc sine controuersia Saxo loquitur, non Imperator. Sed quod ait, Cum: non apparet, quae tempora signet. Nam quod Alexandri & Iulij tempora coniungit, qui annis per quinquecentis distabant, ineptissimum est. Contendit au-

tem, Saxones in Asia militasse Alexandro: sed hoc nimis pueriliter deducit, vt est inuentum anile, & penitus somnium: Quis enim credat gentem ex media Asia in nostrum mare peruenisse? quando per aquilonarem regionem propter mare Glaciale, post Hyperboreos montes non potest nauigari: & Caspium sinum longè distantem, quomodò peterent, & inde quò procederent? Quis autem credat fugisse, in qua terra victores Alexandri principes, sub iugo cuncta tenuerunt? quem timerent victores orbis? Sed hic noster nobis persuadebit, manere non ausos: ait enim, In qua post ipsius obitum, propter subiugatorum odium, morari non audebant. Inscitia est, vndè ea prodit narratio. Si legisset principes Alexandri ciuilibus bellis in se versos, omnes copias militares in precio habuisse, non diceret milites timuisse ab orientalibus opprimi: qui tanto iam erant sub iugo, vt sibi timerent, non timerentur. Omitto barbarissimos, quos plurimos facit fabulator: vt ea vel maxime re prodat, non esse narrationem Karoli: cuius scriuarij non ita titubassent: ipse loqueretur in capite, quomodò in Pandectis Imperator: sua faciens, quibus auctoritatem impartitur: quomodò in Codice & Institutionibus, quomodò in nouissimis Authenticis. Sed cetera videamus. Biremes vult trecentas ex Asia nauigasse: Vndè ea copia nauium fugientibus? quonauigauit classis itinere? nam per aquilonarem plagam ostendimus venire non potuisse. Si ex Ponto nauigarent, aut ex Syria, longum erat iter terrestre: priusquam ex Babylone peruenirent in mare: & longiore cursu mare longissimū mediterraneum, vsque ad Gades Herculis erat enauigandum: inde iam flectendū in aquilonem, vt in mare Germanicū ex Britanico peruenirent.

Oro te, quando exhibant, ut vis, quaerendis sedibus, non erat mitiore calo, breuiore itinere terra qua suscipere, Prusiam ut, Rugiamq, & Albim peterent? Non pudet vanitatis? Et quam, oro te, Prussi, Rugiani, Saxones eiusdem, ut vis, originis & congentiles, vnquam habuerunt aut bello aut pace societatem? Cetera videmus: Fugatis Turingorum dominis, & cetera. Numquam Turingi nostram tenuere Saxoniam, ut fugerentur: sed inuitati Saxones à Francis in Turingia partem Turingiae, quod suo loco ostendimus, precium militiae acceperunt: vnde nata est fabula de Turingia. Et ne exors videatur omnium literarum, addit de Latinis & de dedititijs: ut ostendat, Imperiales se vidisse Constitutiones. Ineptissimum caput. Quam, oro te, Latini in Saxonia partem habent? Nolo immorari in re, quam etiam pueri possunt corrigere. Mille talia comperies: ut liquidò comprobemus, non esse Karoli editionem, quod praferunt Speculum. Ad Glossatorem veniamus, virum alioquì iuris peritissimum, & cui plurimum debent eius Constitutionis seruatores: Sed fabulas narrationi plurimas contemptu dignas inserit. Non est longè euagandum, ut tale aliquid ostendamus. In eius loci explanatione, quem diximus, vide quàm puerile est, quòd ait, Pompeium consulem voluisse Imperatorum leges in vnum codicem redigere: cuius temporibus & ante, nulli erant Imperatores qui leges ferrent: Ciues autem Romani facti consules, aut praetores, cum exercitum deducerent, victoriam assequuti, Imperatores ea tempestate dicebantur: sed leges non ferebant. Rogabant consules in senatu, ut si probaretur, fierent senatusconsulta: & Tribuni plebem, ut plebiscita fierent. Mirum, quòd vir iuris doctissimus,

Con

Constantino tribuat initium legū, & non Pandectis & Iurisconsultis. Sed missa sint hæc. Quid est, quod asserit Carolum fecisse constitutionem de eligendis Imperatoribus, quæ res pertinet ad Ottonem III. annis ducentis post Carolum? Quid, quod ait, per eundem Carolum sparsos &andalos per omne regnum, cum latissima natio Bohemiam, Poloniam, Rusiam, Dalmatiam, & littora Germanici maris impleuerint longè ante Carolū? Quid, quod Sueuos tradit expulsos per eos, qui de Angliæ redierunt, cum reuerà de Italia redirent, qui hoc fecere? quod supra suo loco ostendimus. Infinita sunt eius generis, de quibus pauca attigi: eo consilio, non ut virum laude dignissimum reprehendam, sed ut ostendam lectori, iuribus ab eo introductis, non narrationibus, fidem adhibendam: quod idem accidit Accursio diligentissimo glossatori. Ad Saxones redeamus.

CAPVT XXII.

Quia Caroli inuictissimi regis gesta sumus exequuti, ad Ædekindum ducem Saxonum, qui regi tam durum creauit laborem, cōuertamur: Danis enim cōciliatus perpetuis hostibus, cum externus veniret, indè auxiliaria arma demorabatur: sed tamē Carolo aciem opponere non fidebat. Ferunt, ante regis aduentum, Saxonia prouinciam administrari solitam per duodecim proceres alternis vicibus: quæ verò grande bellum in administratione deprahenderat, eum regem habuere ad finem vsque belli. Indè factum est, ut veniente Carolo in prouinciam, Ædekindus dux Anglaria (Angariam vocant) in administratione erat: & idè pro rege illis fuit durante bello: ac perindè in nonnullis codicibus rex Saxonum nominatur: finito autem bello, redibat in ius pristinum, reddita administratione.